

OPEN ACCESS

DOI: 10.25040/ntsh2022.02.17

For correspondence: Danylo Halytsky
Lviv National Medical University, 69
Pekarska Street, Lviv, 79010, Ukraine

E-mail: nmatolinets@gmail.com

Received: 13 Dec, 2022

Accepted: 19 Dec, 2022

Published: 30 Dec, 2022

ORCID IDs

Olha Lapshyna
<https://orcid.org/0000-0002-5247-1336>

Oleg Samchuk
<https://orcid.org/0000-0002-8710-1271>

Nataliya Matolinets:
<https://orcid.org/0000-0001-6656-3621>

Tobias Keck
<https://orcid.org/0000-0001-7651-6183>

Jens Scholz
<https://orcid.org/0000-0002-0568-1867>

Hryhoriy Lapshyn
<https://orcid.org/0000-0002-2030-9748>

Disclosures: The authors declared no conflict of interest.

Author Contributions:

Conceptualization: Jens Scholz, Hryhoriy Lapshyn, Oleg Samchuk;

Writing: Olha Lapshyna, Nataliya Matolinets, Tobias Keck;

Review & editing: Hryhoriy Lapshyn, Nataliya Matolinets.

Ethical approval: commission on Ethics of Scientific Research, Experimental Developments and Scientific Works of Danylo Halytskyi Lviv National Medical University, protocol No 10 of 16.12.2019.

Funding: partial funding by University Medical Center Schleswig-Holstein (UKSH), Germany

© All authors, 2022

University Medical Center Schleswig-Holstein – contribution in development of Ukrainian medicine and support in the war time

Olga Lapshyna¹, Oleg Samchuk³, Nataliya Matolinets³, Tobias Keck¹, Jens Scholz², Hryhoriy Lapshyn¹

¹ *Department of Surgery, University Medical Center Schleswig-Holstein, Campus Lübeck, 23538 Lübeck, Germany*

² *University Medical Center Schleswig-Holstein, 24105 Kiel, Germany*

³ *Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv Territorial Medical Group «Multidisciplinary Clinical Hospital of Intensive Care and Emergency», Lviv, Ukraine*

The key areas of scientific and practical cooperation between the University of Lübeck, the University Clinic of Schleswig-Holstein (Germany), Danylo Halytsky Lviv National Medical University and hospitals of Ukraine are presented. The active position of the University Clinic Schleswig-Holstein (UKSH) made it possible to organize the transfer of significant humanitarian aid to Ukraine during the full-scale invasion of Russia.

Keywords: War medicine, Ukraine, cooperation, humanitarian aid.

Університетська клініка Шлезвіг-Гольштейн – сприяння розвитку української медицини і допомога у час війни

Ольга Лапшина¹, Олег Самчук³, Наталія Матолінець³, Тобіас
Кек¹, Йенс Шольц², Григорій Лапшин¹

¹ Клініка хірургії, Університетська клініка Шлезвіг-
Гольштейн, Кампус Любек, 23538 м. Любек, Німеччина

² Університетська клініка Шлезвіг-Гольштейн,
24105 м. Кіль, Німеччина

³ Львівський національний медичний університет імені
Данила Галицького, Комунальне некомерційне
підприємство «Львівське територіальне медичне
об'єднання «Багатопрофільна клінічна лікарня
інтенсивних методів лікування та швидкої медичної
допомоги», м. Львів, Україна

Представлено ключові напрямки науково-практичної співпраці між університетом міста Любек, університетською клінікою Шлезвіг-Гольштейн (UKSH), (Німеччина), Львівським національним медичним університетом імені Данила Галицького та закладами охорони здоров'я України. Активна позиція Університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн (UKSH) дала можливість організувати передачу значної гуманітарної допомоги Україні під час повномасштабного вторгнення Росії.

Ключові слова: воєнна медицина, Україна, співпраця, гуманітарна допомога.

OPEN ACCESS

DOI: 10.25040/ntsh2022.02.17

Адреса для листування: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, вул. Пекарська, 69, м. Львів, Україна, 79010

Е-пошта: nmatolinets@gmail.com

Надійшла до редакції: 13.12.2022

Прийнята до друку: 19.12.2022

Опублікована: 30.12.2022

ORCID IDs

Ольга Лапшина

<https://orcid.org/0000-0002-5247-1336>

Олег Самчук

<https://orcid.org/0000-0002-8710-1271>

Наталія Матолінець

<https://orcid.org/0000-0001-6656-3621>

Тобіас Кек

<https://orcid.org/0000-0001-7651-6183>

Йенс Шольц

<https://orcid.org/0000-0002-0568-1867>

Григорій Лапшин

<https://orcid.org/0000-0002-2030-9748>

Конфлікт інтересів: автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Особистий внесок авторів:

Створення концепції: Йенс Шольц, Григорій Лапшин, Олег Самчук;

Написання: Ольга Лапшина, Наталія Матолінець, Тобіас Кек;

Редагування та затвердження остаточного варіанту: Григорій Лапшин, Наталія Матолінець.

Дозвіл комісії з питань біоетики: комісії з питань етики наукових досліджень, експериментальних розробок і наукових творів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, протокол № 10 від 16.12.2019.

Фінансування: часткове фінансування Університетською клінікою Шлезвіг-Гольштейн (UKSH), (Німеччина).

© Всі автори, 2022

Cooperation between the University of Lübeck, the University Clinic of Schleswig-Holstein (Germany), Danylo Halytsky Lviv National Medical University and hospitals of Lviv began in peacetime. Since 2014, the university clinic has supported close cooperation with medical and educational institutions in Ukraine.

The critical areas of scientific and practical support of UKSH are the development of oncology care, minimally invasive surgery, and transplantology in Ukraine. The initiator of cooperation with Ukrainian clinics and medical universities is doctor Hryhoriy Lapshyn, who was born, studied, and began his career in Ukraine and now heads the transplant surgery section of the Schleswig-Holstein University Clinic on the Lübeck campus. The director of the surgery clinic, professor Tobias Keck, visited Ukraine six times with master classes, operations, and lectures and participated in conferences. Since 2014, more than 60 doctors from Ukraine have completed internships at the surgery clinic at the Schleswig-Holstein University Clinic, Lübeck campus, among them employees of the Lviv National Medical University and Lviv hospitals. Free participation in international conferences, symposia, and master classes organized by the surgery clinic was scheduled for Ukrainian colleagues. For his merits in improving the qualifications of Ukrainian doctors and students, Professor Tobias Keck was awarded the title of honorary professor at Kyiv (2019), Vinnytsia (2020), Ivano-Frankivsk (2021), and Bukovinian (2022) national medical universities. For many years of cooperation with Ukrainian medical and scientific institutions and contributing to the development of Ukrainian medicine, Hryhoriy Lapshyn received the title of honorary professor of Vinnytsia (2020) and Bukovinian (2022) national medical universities, as well as honorary doctor of Kyiv National Medical University (2021).

In October 2020, eight trucks with medical furniture and equipment, which were no longer used in connection with the move of the Schleswig-Holstein University Clinic to newly built and renovated buildings on the Kiel and Lübeck campuses, were transferred to hospitals in Lviv, Ivano-Frankivsk, Khmelnytskyi and Chernivtsi [1].

In January 2021, the Schleswig-Holstein University Clinic (UKSH), in cooperation with

Ukrainian universities, successfully held a virtual symposium as part of the German-Ukrainian summit on the development of transplantology in Ukraine. More than 700 guests from 17 countries took part in the seminar. Leading German specialists in transplantology prepared helpful reports for Ukrainian colleagues on technical, immunological, legislative, and organizational aspects of organ transplantation.

Minister of Health of Ukraine Maksym Stepanov thanked Professor Jens Scholz, Director of UKSH, for supporting the development of medicine in his country and building a stable and robust system of transplantology in Ukraine. Words of gratitude were also sent by the Embassy of Ukraine in Germany [2].

With the beginning of the full-scale invasion of Russia into Ukraine, the Schleswig-Holstein University Clinic and the University of Lübeck started a campaign to collect humanitarian aid for Ukrainian hospitals. As a sign of solidarity with the Ukrainian people, the main thoroughfare of the Schleswig-Holstein University Clinic has been illuminated in blue-yellow colors since the beginning of the war. The charity foundation of the clinic "Do good" (Gutes tun), which is engaged in financing innovative and creative projects, has directed its activities to help the medical institutions of Ukraine since the beginning of the war. Fundraising information is disseminated through work emails, regular newsletters, the clinic's monthly print edition, and information boards in hospital corridors. Each employee has the opportunity "with one click" to transfer a voluntary donation to help Ukraine and monitor the daily update of the account status [3,4]. Funds to help Ukraine are collected by schoolchildren selling baked goods and drinks and also by sports organizations, small and medium-sized entrepreneurs of the region. Each donation is listed with a personal gratitude on the foundation's website. For the most efficient planning of purchases and organization of assistance in the clinic, a special commission was created, which considers the needs and requests of Ukrainian colleagues and looks for ways to order the necessary things quickly.

In the first months of the war twice a month, and now every month, a truck with humanitar-

Співпраця між університетом міста Любек, Університетською клінікою Шлезвіг-Гольштейн (Німеччина), Львівським національним медичним університетом імені Данила Галицького та лікарнями міста Львова розпочалась ще в мирний час. З 2014 року університетська клініка підтримує тісну співпрацю з медичними та освітніми закладами України.

Ключові напрямки науково-практичної підтримки UKSH – розвиток онкологічної допомоги, мінімально-інвазивної хірургії та трансплантології в Україні. Ініціатором співпраці з українськими клініками та медичними університетами є лікар Григорій Лапшин, який народився, навчався і розпочав свій трудовий шлях в Україні, а зараз очолює секцію трансплантаційної хірургії університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн в кампусі Любек. Директор клініки хірургії, професор Тобіас Кек, шість разів відвідував Україну з майстер-класами, операціями, лекціями, а також брав участь в конференціях. З 2014 року більше 60 лікарів з України пройшли стажування на базі клініки хірургії в університетській клініці Шлезвіг-Гольштейн, кампус Любек, серед них співробітники Львівського національного медичного університету та львівських лікарень. Для українських колег була організована безкоштовна участь у міжнародних конференціях, симпозиумах та майстер-класах, організованих клінікою хірургії. За заслуги у підвищенні кваліфікації українських лікарів та студентів, професор Тобіас Кек отримав звання почесного професора в Київському (2019), Вінницькому (2020) Івано-франківському (2021) і Буковинському (2022) національних медичних університетах. За багаторічну співпрацю з українськими медичними та науковими установами і вклад у розвиток української медицини Григорій Лапшин отримав звання почесного професора Вінницького (2020) і Буковинського (2022) національних медичних університетів, а також почесного доктора Київського національного медичного університету (2021).

В жовтні 2020 року вісім вантажівок з медичними меблями та обладнанням, які більше не використовувались в зв'язку з переїздом університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн у новозбудовані та відремонтовані корпуси в кампусах Кіль і Любек, були передані в

лікарні Львова, Івано-Франківська, Хмельницького та Чернівців [1].

В січні 2021 року університетська клініка Шлезвіг-Гольштейн (UKSH) у співпраці з українськими університетами з великим успіхом провела віртуальний симпозиум у рамках німецько-українського саміту з розвитку трансплантології в Україні. Участь у симпозиумі взяли понад 700 гостей із 17 країн. Провідні німецькі фахівці в галузі трансплантології підготували для українських колег практичні доповіді про технічні, імунологічні, законодавчі та організаційні аспекти трансплантації органів.

Міністр охорони здоров'я України Максим Степанов подякував професорові Йенсу Шольцу, директорові UKSH, за підтримку розвитку медицини в своїй країні та розбудову сталої та сильної системи трансплантології в Україні. Слова подяки також надіслали Посольство України в Німеччині [2].

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну університетська клініка Шлезвіг-Гольштейн та університет міста Любека розпочали кампанію зі збору гуманітарної допомоги українським лікарням. В знак солідарності з українським народом головна магістраль університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн з початку війни підсвічується синьо-жовтими кольорами. Благодійний фонд клініки "Твори добро" (Gutes tun), який займається фінансуванням інноваційних та креативних проектів, з початку війни спрямував свою діяльність на допомогу медичним установам України. Інформація про збір коштів поширюється через робочі імейли, регулярні інформаційні листи, щомісячне друковане видання клініки, інформаційні табло в коридорах лікарні. Кожен співробітник має можливість "через один клік" перерахувати добровільну пожертву для допомоги Україні і відслідковувати щоденне оновлення стану рахунку [3,4]. Кошти для фонду клініки на допомогу Україні збирають школярі, продаючи випічку і напої, а також долучаються спортивні організації, дрібні та середні підприємці регіону. Кожна пожертва зазначена з особистою подякою на сайті фонду. Для максимально ефективного планування закупок і організації допомоги у клініці створена спеціальна комісія, яка враховує потреби та запити українських колег і шукає шляхи замовити

ian aid leaves the UKSH clinic to the Ukrainian border. As of November 2022, 12 medical equipment trucks and medicines were sent to Ukrainian hospitals.

The active position of the university clinic during the crisis caused a broad resonance in the local mass media, and large companies, philanthropists, and the government of the state of Schleswig-Holstein joined the campaign. For example, the Dräger company and the government of the federal state of Schleswig-Holstein handed over 25 anesthetic breathing machines, 52 artificial lung ventilation machines, numerous incubators for newborns, and consumables for their maintenance.

The total value of monetary income from donations and medical equipment collected by the Schleswig-Holstein University Clinic for hospitals in Ukraine is 4.2 million euros [3,4].

Ukrainians who found temporary shelter in Germany during the war can receive free medical care at the Schleswig-Holstein University Clinic. "Our responsibility is to provide treatment for patients who can no longer receive medical care in Ukraine and are forced to leave their country because of the war", - said the director of UKSH, professor Jens Scholz [5].

From February 2022 till today, about 2,000 citizens of Ukraine have received inpatient and outpatient treatment at the clinic, in-

cluding children and adults with oncological diseases and soldiers who were wounded in the war. Ukrainian patients with tuberculosis are treated in the newly built Leibniz Pulmonology Clinic at the Kiel Campus, UKSH. For Ukrainian patients with surgical and oncological problems who received temporary shelter in Germany, a free consultation organized by the Ukrainian staff of the clinic is held every Wednesday at the surgery clinic on the Lübeck campus, UKSH [6].

The "Nu(m)Ukraine" subsidiary project of the all-German NAPKON project has been launched for Ukrainians in the infectious disease clinic of the Kiel campus. For Ukrainians who found temporary shelter during the war in the city of Kiel, German and Ukrainian doctors of the UKSH Infectious Diseases Clinic offer diagnostics and explanations about vaccination. Participation in the project is voluntary and involves a preliminary examination and, if necessary, further treatment [7].

In May 2022, the Minister of Foreign Affairs of Ukraine, Dmytro Kuleba, and the Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador of Ukraine in Germany, Andrii Melnyk, paid a special visit to the Schleswig-Holstein University Clinic. High-ranking officials were highly impressed by the scale of the clinic's support of Ukrainian hospitals during the war and visited Ukrainian patients treated at the clinic. The Minister of Foreign Affairs of Ukraine, Dmytro Kuleba, expressed hope for further

(a)

(b)

Figure 1. (a) Meeting of the patrons of the Schleswig-Holstein University Clinic charity fund. Hryhoriy Lapshyn talks about the organization of humanitarian aid to Ukrainian hospitals; (b) the main thoroughfare of the UKSH clinic on the Kiel campus in the colors of the Ukrainian flag. Photo from the official page of UKSH

необхідні речі у стислі строки. У перші місяці війни двічі на місяць, а зараз щомісяця вантажівка з гуманітарною допомогою вирушає з клініки UKSH в бік українського кордону. Станом на листопад 2022 року до українських лікарень відправлено 12 вантажівок з медичним обладнанням та медикаментами.

Активна позиція університетської клініки у кризовий час викликала широкий резонанс у місцевих засобах масової інформації і до акції долучились великі фірми та меценати, а також уряд землі Шлезвіг-Гольштейн. Так, фірма Дрегер (Dräger) і уряд федеральної землі Шлезвіг-Гольштейн передали для українських лікарень 25 наркозно-дихальних апаратів, 52 апарати штучної вентиляції легень, а також численні інкубатори для новонароджених і розхідні матеріали для їх обслуговування.

Сумарна вартість монетарних надходжень від пожертв і медичного обладнання, зібраних університетською клінікою Шлезвіг-Гольштейн для лікарень України, станом на листопад 2022 року становить 4,2 мільйона євро [3,4].

Українці, які знайшли в Німеччині тимчасовий прихисток під час війни, можуть отримувати безкоштовну медичну допомогу в університетській клініці Шлезвіг-Гольштейн. "Наша відповідальність - забезпечити лікування пацієнтів, які не можуть далі отримувати медичну допомогу в Україні і змушені залишити свою країну через війну", - зазначив директор UKSH, професор Йенс Шольц [5].

З лютого 2022 року по сьогодні в клініці стаціонарне та амбулаторне лікування пройшли близько 2000 громадян України, серед них діти та дорослі з онкологічними захворюваннями, а також солдати, які отримали поранення на війні. Українські пацієнти з туберкульозом проходять лікування у новозбудованій пульмонологічній клініці Ляйбніца в кампусі Кіль, UKSH. Для українських пацієнтів з хірургічними та онкологічними проблемами, які отримали в Німеччині тимчасовий прихисток, в клініці хірургії у кампусі Любек, UKSH, щосереди проводиться безкоштовна консультація, організована українськими співробітниками клініки [6].

В клініці інфекціології кампусу Кіль для українців започатковано дочірній проєкт „Nu(m)kraine“ загальнонімецького проєкту NAPKON. Для українців, які знайшли тимчасовий прихисток в час війни в місті Кіль, німецький та український лікарі клініки інфекціології UKSH пропонують діагностику та роз'яснення щодо вакцинації. Участь у проєкті добровільна і передбачає попереднє обстеження і, за потреби, подальше лікування [7].

В травні 2022 року університетську клініку Шлезвіг-Гольштейн із спеціальним візитом відвідали міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба та надзвичайний і повноважний посол України в Німеччині Андрій Мельник. Високопосадовці були надзвичайно вражені масштабами підтримки клінікою лікарень України в час війни та відвідали українських пацієнтів, які знаходились на лікуванні

(a)

(b)

Рисунок 1. (a) Збори кураторів та меценатів благодійного фонду університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн. Григорій Лапшин розповідає про організацію гуманітарної допомоги українським лікарням; (б) головна магістраль клініки UKSH в кампусі Кіль в кольорах українського прапора. Фото з офіційної сторінки UKSH

(a)

(b)

Figure 2. Visit of the Minister of Foreign Affairs of Ukraine Dmytro Kuleba and Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine in Germany Andrii Melnyk to UKSH in May 2022. (a) the Minister of Foreign Affairs of Ukraine, Dmytro Kuleba, and the director of the UKSN clinic, prof. Jens Scholz; (b) communication with Ukrainian employees of the clinic. Photo from the official page of UKSH

cooperation with the clinic in reconstructing Ukrainian hospitals after the victory. Andriy Melnyk noted: "We felt the reliable support of the UKSH clinic even before the war. And today we never get tired of repeating - thank you" [8,9].

The clinic's active position in organizing humanitarian aid to Ukraine received broad resonance in German society. For the organization of the campaign "UKSH helps Ukraine" in 2022, the clinic received the prestigious KU Awards and the special award "Angel of Health"[10].

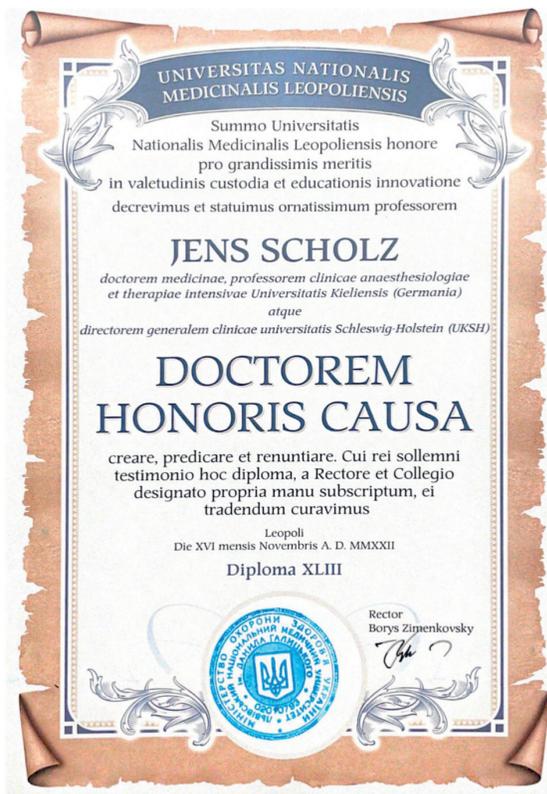

Figure 3. Diploma on awarding the honorary title "Doctor Honoris Causa" Professor Jens Scholz (Kiel, Germany)

For a significant contribution to the development of Ukrainian medicine and assistance to the hospitals of Ukraine during the war in November 2022 at the solemn meetings of the Academic Councils of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University and Bogomolets Kyiv National University, the honorary title "Doctor Honoris Causa" was awarded to Professor Jens Scholz, the general director of the Schleswig-Holstein University Clinic. In addition, Professor Jens Scholz is an honorary professor at the Bukovian National Medical University.

As clinic employees, we are deeply moved by the support during this difficult time. We would never be tired of expressing gratitude to the German people and the Schleswig-Holstein University Clinic.

Supplementary Materials: Video S1 - <https://youtu.be/JdY9L5X8Iiw>

Institutional Review Board Statement: "Not applicable"

(a)

(б)

Рисунок 2. Візит міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби та надзвичайного і повноважного посла України в Німеччині Андрія Мельника до UKSH в травні 2022 року: (а) міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба і директор клініки UKSH, проф. Йенс Шольц; (б) спілкування з українськими співробітниками клініки. Фото з офіційної сторінки UKSH

в клініці. Міністр закордонних справ України, Дмитро Кулеба висловив надію на подальшу співпрацю з клінікою в питаннях відбудови українських лікарень після перемоги. Андрій Мельник зазначив: „Ми відчували надійну підтримку клініки UKSH ще до війни. І сьогодні ми не втомлюємось повторювати - дякую” [8,9].

Активна позиція клініки в організації гуманітарної допомоги Україні отримала широкий резонанс в німецькому суспільстві. За організацію акції „UKSH допомагає Україні” в 2022 році клініка отримала престижну нагороду KU-Awards та спеціальну відзнаку „Ангел здоров’я”[10].

За вагомих внесок у розвиток української медицини та допомогу лікарням України у час війни в листопаді 2022 року під час урочистих засідань Вчених рад Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького та Київського національного університету імені О.О. Богомольця, відбулася церемонія присвоєння почесного звання «Doctor Honoris Causa» професорові Йенсу Шольцу – генеральному директору Університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн. Крім цього, професор Йенс Шольц є почесним професором Буковинського національного університету.

Як співробітники клініки, ми глибоко зворушені підтримкою в цей непростий час і не втомлюємось повторювати слова сердечної вдячності на адресу німецького народу та університетської клініки Шлезвіг-Гольштейн.

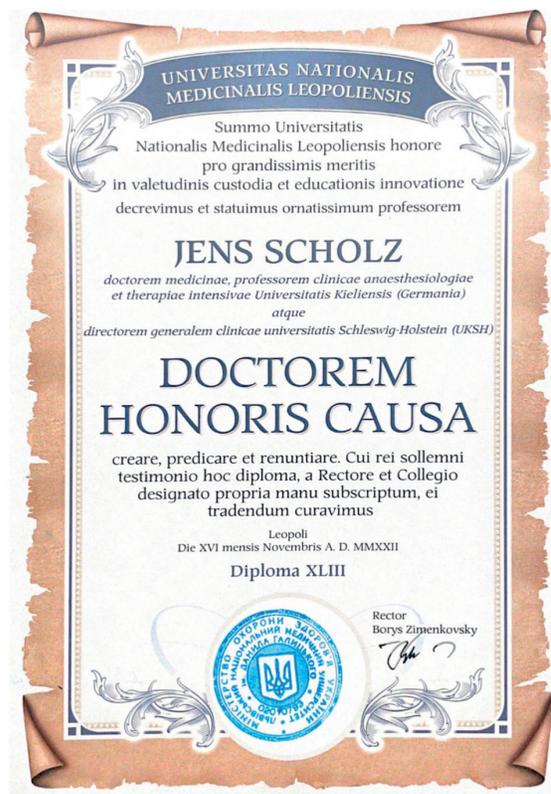

Рисунок 3. Диплом про присвоєння почесного звання «Doctor Honoris Causa» професору Йенсу Шольцу (Кіль, Німеччина)

Додаткові матеріали: Відео S1 - <https://youtu.be/JdY9L5X8Iiw>

Заява наглядової ради: «Не застосовується».

References

1. <https://www.uksh.de/Service/Presse/Presseinformationen/2020/UKSH+unterst%C3%BCtzt+Krankenh%C3%A4user+in+der+Ukraine.html>
2. https://www.uksh.de/Service/Presse/Presseinformationen/2021/UKSH+unterst%C3%BCtzt+Transplantationsmedizin+in+der+Ukraine+_+hohe+Anerkennung+f%C3%BCr+gemeinsames+Symposium-p-187023.html
3. www.uksh.de/ukrainehilfe
4. <https://www.uksh.de/ukrainehilfe/danke.html#privat>
5. https://www.uksh.de/220318_ukrainetransport-path-13576,9874,13830,191994.html
6. https://www.uksh.de/Das+UKSH/Presse/Presseinformationen/2022/21_+April+2022+%EF%BB%BF%E2%80%8B%7C+Sprechstunde+f%C3%BCr+Patientinnen+und+Patienten+aus+der+Ukraine+am+UKSH-p-193435.html
7. <https://www.youtube.com/watch?v=ZV2n098Y6Tk>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=yq99gt6R7i4>
9. https://www.uksh.de/220513_besuch_kuleba-path-13576,9874,13830,191994.html
10. https://www.uksh.de/Das+UKSH/Presse/Presseinformationen/2022/_UKSH+hilft+Ukraine__+Aktueller+Spendenstand+bei+vier+Millionen+Euro+_+Hilfsaktion+wird+mit+Sonderpreis+ausgezeichnet-p-196207.html

Список літератури

1. <https://www.uksh.de/Service/Presse/Presseinformationen/2020/UKSH+unterst%C3%BCtzt+Krankenh%C3%A4user+in+der+Ukraine.html>
2. https://www.uksh.de/Service/Presse/Presseinformationen/2021/UKSH+unterst%C3%BCtzt+Transplantationsmedizin+in+der+Ukraine+_+hohe+Anerkennung+f%C3%BCr+gemeinsames+Symposium-p-187023.html
3. www.uksh.de/ukrainehilfe
4. <https://www.uksh.de/ukrainehilfe/danke.html#privat>
5. https://www.uksh.de/220318_ukrainetransport-path-13576,9874,13830,191994.html
6. https://www.uksh.de/Das+UKSH/Presse/Presseinformationen/2022/21_+April+2022+%EF%BB%BF%E2%80%8B%7C+Sprechstunde+f%C3%BCr+Patientinnen+und+Patienten+aus+der+Ukraine+am+UKSH-p-193435.html
7. <https://www.youtube.com/watch?v=ZV2n098Y6Tk>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=yq99gt6R7i4>
9. https://www.uksh.de/220513_besuch_kuleba-path-13576,9874,13830,191994.html
10. https://www.uksh.de/Das+UKSH/Presse/Presseinformationen/2022/_UKSH+hilft+Ukraine__+Aktueller+Spendenstand+bei+vier+Millionen+Euro+_+Hilfsaktion+wird+mit+Sonderpreis+ausgezeichnet-p-196207.html